

- pagina 4 - En u? Lezersreacties
- pagina 3 - Kieskompas
- pagina 8 - Gebarentaal in de kerk

Kerk in Zoetermeer

Uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer

6e jaargang | nummer 3 | maart 2022

Avondmaal tafel van samen

Samen zijn in de vrede van Christus

Voor het vieren van de Maaltijd van Christus hebben de diakenen gezorgd voor de gedekte tafel, het brood en de wijn. Als predikant zorg ik voor goede orde en het uitspreken van de instellingswoorden. Daarna breekt een weldadig moment van rust aan.

In dat moment van rust gebeurt het 'heilige'. Wij raken het brood aan, en in het verborgene raakt Christus ons aan. Hij verzekert dat zijn leven en zijn lichaam gebroken is voor ons, om bij ons heel te maken wat gebroken is in ons bestaan, in de volkomen verzoening van alle zonden. Als wij de beker aannemen en drinken, giet Christus zijn liefde in ons uit. Hij neemt ons bij de kin om vooruit te zien, dat wij met Hem zullen opstaan en met Hem mee zullen gaan in nieuwheid en eeuwig geluk: 'Zo waar en zeker als je eet en drinkt, zo echt is dit voor jou.'

Vóór coronatijd vierden we met de zusters en broeders aan de tafels in het koor van de kerk. Ik zag mijn gemeentegenoten aan tafel en keek de heerlijke ruimte van de kerk in. Het orgelspel van Ronald de Jong tijdens het rondgaan van brood en wijn draagt je overdenken. Het nadeel aan deze tafelviering is, dat je met een deel van de gemeente viert, het andere deel zit 'ver weg' in de kerk. Door corona vierden we nu op de Schotse wijze, dat brood en wijn door de diakenen worden rondgedeeld. Bij de rust komt nu het genieten van de eenheid: allen bij elkaar. De laatste keer heb ik tijdens de avondviering de broeders en de zusters gevraagd om in een kring te komen staan. Daar komt de beweging van het aangaan bij, nog intenser. Het mooiste voor mij is, dat we in stilte in de vrede van Christus samen zijn.

• ds. Kees Wesdorp
OUDE KERK

Henk Helmantel, 'Avondmaal met geredde avondmaalsbeker', 2018, olieverf op paneel

Foto: Art Revisited, Tolbert Nederland

Coronatijd legt veel dingen lam, maar zet ook zaken in beweging. Nadenken over de avondmaalsviering in kerken is er daar één van. In deze Veertigdagentijd op weg naar Pasen vertellen vier voorgangers wat dit voor hen betekent en een vijfde zoekt in het Johannes-evangelie naar brood en wijn. Twee diakenen geven woorden aan het 'mogen dienen' en een kerkmusicus laat in actueel-historische vogelvlucht de eigen waarde en betekenis zien van de verschillende vormen van vieren.

Maaltijd van samen: een geschenk

In het lied van Hanna Lam (Liedboek 385) is voor mij de hele betekenis van de Maaltijd van de Heer verwoord. De tafel is gedekt, Christus is klaar om ons te ontvangen. Hij is de gastheer en wordt vertegenwoordigd door het brood en de wijn, Jezus wil zich met ons delen.

Vroeger als kind vond ik een avondmaaldienst saai. Als je ouders aan de beurt waren bleef je eenzaam en alleen achter. Gelukkig is dat tegenwoordig anders, de kinderen krijgen uitleg over de betekenis en mogen meedoen. Ze mogen aansluiten in de rij samen met hun ouders. Ook worden zij betrokken bij het uitdelen van druivensap. Zo wordt het echt een maaltijd van samen. We gedenken het lijden en sterven van Jezus, de nacht waarin Hij werd overgeleverd. Maar we zijn ons er vooral van bewust dat Hij hier en nu spreekt en aanwezig is in brood en wijn. Dat is een mystieke ervaring, een geheim dat we niet kunnen doorgronden. Wat is het bijzonder dat ieder mens welkom is, met alle tekortkomingen. Dat ieder mens vrede en liefde mag vinden. Dat er een moment is in de dienst dat onderlinge verschillen er even niet toe doen, maar te ervaren

dat Christus ons bindt. Dat is genade, samen eten en drinken verzoent en geeft vrede. In kleiner verband, bijvoorbeeld in de kapelvieringen of bij mensen thuis, komt die betekenis nog dichterbij. Elkaar in de ogen kunnen kijken maakt dat je elkaar ziet en ervaart dat ieder erbij mag zijn en

mee mag doen. Samen vieren, bewust zijn van wat samenbindt, is een geschenk. We vieren samen feest, op ingetogen wijze, en
'... dromen dat alles goed zal komen, in naam van de Vader, de Zoon en de Geest.'

• Marga Schipper-Boven

ZOETERMEER-ZUID

*De tafel van samen, de tafel is gedekt,
wij mogen komen eten en niemand word vergeten.
't Geheim van het leven wordt zo maar verstrekt.*

*Wij delen, wij delen gewoon het dagelijks brood.
Dit brood houdt ons in leven, door God is het gegeven.
Wij denken aan Jezus, zijn lijden, zijn dood.*

*De tafel van samen, de tafel van het goed,
daar wordt de wijn geschonken en mondjesmaat gedronken.
Daar vinden wij vrede, in overvloed.*

Tekst: Hanna Lam – Melodie: Wim Kloppenburg – Liedboek 385 (2013)

Broodnodig, als bron van kracht en troost

Sinds mijn entree in de Oosterkerk vorig jaar heb ik alleen avondmaalsvieringen meegemaakt tegen de achtergrond van de coronapandemie. De avondmaalsgangers komen naar voren om brood en wijn te ontvangen en lopen vervolgens terug naar hun zitplaats. Daar wordt gelijktijdig het brood gegeten en de wijn gedronken.

In deze vorm komt het gemeenschapskarakter van het avondmaal beter uit. Samen eten en drinken, als leden van Christus' lichaam en van elkaar. Tegelijk blijft de viering aan tafel van voorheen wel de mooiste vorm om uiting te geven aan het maaltijd karakter.

Het avondmaal wordt heel persoonlijk beleefd, valt mij op in gesprekken. Al komt veelvuldig het gedachteniskarakter naar voren. Gedenken dat Christus zich voor ons gegeven heeft, betekent vieren dat Hij bij ons is als de Levende. Voor mijzelf ligt

de nadruk meer en meer op die aanwezigheid. Het is feest, omdat Hij eet met zondaars. We vieren dat wij van Hem zijn en Hij van ons, onafscheidelijk in de liefde. In een seculiere tijd vol verwarring en aanvechting is het avondmaal een bemoediging en versterking die ik steeds harder nodig heb. Kinderen gaan in de Oosterkerk niet aan het avondmaal. Vanuit de traditie is dat te verklaren, maar hier liggen wel vragen. Door de doop horen ze er immers helemaal bij. Hoe kun je dat beter zichtbaar maken? Hoe voorkom je

dat zij zich buitengesloten voelen? Bij een lopende vorm zou je ze mee naar voren kunnen laten komen om een zegen te ontvangen. Daarmee laat je merken dat ook zij bij het huisgezin van God horen. Dat we niet veel vaker het avondmaal vieren wordt mij een steeds groter raadsel. Woord en sacrament horen bij elkaar, in een schrale tijd is het avondmaal broodnodig als bron van kracht en troost. Je viert de maaltijd om in (het) Leven te blijven.

• ds. Pieter Baas

OOSTERKERK

Maaltijd van de Heer: teken van delen

De Maaltijd van de Heer in de Ichthuskerk staat in het teken van delen. Gastheer is de Heer zelf. Jezus deelde zijn leerlingen brood en wijn uit. Tijdens het Pesach, de maaltijd waarop de nood van Israël herdacht werd en de bevrijding werd gevierd.

Voor christenen heeft die maaltijd een extra dimensie gekregen. We gedenken wat het Jezus gekost heeft om trouw te blijven aan zijn boodschap over Gods Koninkrijk: zijn leven. En tegelijkertijd vieren we Gods antwoord op dat offer: de opstanding. De trouw van Jezus is beeld van de trouw van God aan ons, ook over de grens van de dood heen. Jezus deelde met zijn leerlingen. Brood en wijn waren zowel appèl om trouw te blijven aan Gods Koninkrijk als kracht ervoor. Dat als Sacrament zichtbaar, tastbaar en proefbaar vieren geeft een extra dimensie aan wat we alle zondagen in het Woord horen. Bewust hebben ook de collectezakken een plaats op of bij de tafel. In de eerste christengemeente was de tafel niet alleen verwijzing naar het eerste avondmaal, maar ook naar de boodschap: Gods zorg voor ons is voorbeeld voor onze zorg aan elkaar. De Maaltijd van de Heer was meer dan symbolisch, het was ook heel praktisch 'avondmaal'. Paulus maakt zich kwaad als dat niet goed gaat. De context van zijn kritiek 'je eet jezelf een oordeel' is: 'je deelt niet goed'. De rijken die niet hoefden te werken hadden hun lekkere hapjes al op voor de armen ook konden komen. Daarmee doe je ook de Gastheer zelf tekort. Want zijn maaltijd is beeld van de gastvrijheid, de gulheid en de deelzaamheid van Gods Koninkrijk.

De liturgische kleur van de maaltijd is wit: de kleur van de opstanding. Gedenken loopt uit op vieren. De Heer leeft. En wij – samen – met Hem.

• ds. Rein Algera
ZOETERMEER-NOORD

Jean-François Kieffer,
'Mille images d'évangile', 2000

Van Dongen

 Uitvaartzorg met karakter

- Kleinschalige onderneming met persoonlijke zorg en aandacht
- 24 uur per dag bereikbaar
- Ongeacht uw verzekering

Bel na overlijden
079 - 343 43 03
 wij zijn 24 uur per dag bereikbaar!

Van Dongen
 Uitvaartzorg & UitvaartCentrum
 Bredewater 20a, 2715 CA Zoetermeer
 079 - 343 43 03 • www.vdusz.nl

ZEKER VAN VAKWERK
ZEKER VAN DORP

Van Dorp uw technisch dienstverlener

Van Dorp is specialist in technisch beheer van bestaand vastgoed. Wij nemen u het hele proces uit handen en denken met u mee hoe u uw pand optimaal kunt inzetten en verduurzamen.

Als familiebedrijf hebben wij betrokken medewerkers met passie voor techniek. Met hun vakkennis en persoonlijke aandacht realiseert Van Dorp duurzame oplossingen. U bent zeker van een gezonde leef- en werkomgeving. Door onze landelijke dekking en regionale aanwezigheid zijn wij altijd dichtbij. Neem contact met ons op via (079) 368 76 87 voor vrijblijvend advies.

vandorp.eu

Schoonheidssalon **Azora**

Balthasarschans 9
 2728 EP Zoetermeer
 079 341 43 05
 info@salonazora.nl
 www.schoonheidssalonazora.nl

- Schoonheidsbehandelingen
- Duo behandelingen
- Aangesloten bij ANBOS en Provoet
- Diabetisch pedicure
- Shellac CND
- Microdermabrasie
- Diverse specialisaties

Bedrijfsruimte te huur in Pijnacker:
 2000m² bedrijfsruimte met 300m² kantoor- en 3000m² buitenruimte en 3000m² nieuwbouw mogelijk.

Tevens te huur in Zoetermeer:
 700m² kantoorruimte op 1ste etage. Naar eigen inzicht te renoveren en in te delen.

Tevens te huur in Ede:
 Bedrijfsunits +/- 200m²

Voor info bel Jan **06 - 53 277 242**

Jan Konijn Beheer / Advies o.g.
 Tel: +31 (0) 79 316 33 20
 GSM: +31 (0) 6 53 277 242
 E: jan.konijn@solcon.nl
 te Oud-Soetermeer

De fiets van Oud-Soetermeer

inclusief gratis ondernemersadvies!

Dorpsstraat 74
 2712 AM Zoetermeer
 079-3162081
ICHTHUSBOEKHANDEL.NL

Scan de QR-code om een kijkje te nemen in het hospice.

Wilt u meer weten over een verblijf of vrijwilligerswerk in het hospice?
 079 820 0881 www.hospice-elim.nl

Hospice Elim in Moerkapelle is een bijna-thuis-huis voor mensen in de laatste levensfase.

Gebroeders Huurman
 een vertrouwde naam voor al uw bouw wensen

Bouwbedrijf | Gebroeders
Huurman

100 jaar vakmanschap en deskundigheid in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl

PATERNOTTE UITVAARTZORG

"Als u afscheid moet nemen, dan wilt u dat natuurlijk zo goed mogelijk doen".

079 - 303 22 03
 24 uur per dag bereikbaar
 Koraalrood 153, 2718 SB Zoetermeer
 www.paternotteuitvaart.nl
 info@paternotteuitvaart.nl

COOKING FOR LIFE
 workshops & advies

Cooking for Life staat voor een **gezonde, plantaardige en duurzame keuken**. Dit betekent dat ik met de seizoenen en met producten overwegend uit onze klimaatzone kook. Verbazingwekkend hoe groot de invloed van voeding op onze gezondheid is.

Wil je het zelf ervaren? Bekijk mijn aanbod en meld je aan!

THEMATISCHE KOOKWORKSHOPS
 ADVIES AAN PARTICULIEREN EN BEDRIJVEN GEZELLIG (LEREN) KOKEN MET FAMILIE EN VRIENDEN
 KOOKDEMO OP LOCATIE

Meer info op WWW.COOKINGFORLIFE.NL

PHOTO'S by **Leonie**

info@photosbyleonie.nl
 06-526 300 48
www.photosbyleonie.nl

MONDIAL MOVERS
Verhuisbedrijf Henneken

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen • Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
 2718 RD Zoetermeer
 Telefoon: +31 (0)79-361 13 68

E-mail: info@henneken.nl
 Internet: www.henneken.nl

Zoekt u iemand die uw administratie kan doen, maar kunt u deze niet in dienst nemen?

Hebt u iets te veel financiële administratie omhanden?

Vindt u uw administratie eigenlijk vervelend en tijdrovend werk?

Van der Kruk Consultancy
 DÉ OPLOSSING VOOR UW ADMINISTRATIE

Ing. **Nettie van der Kruk**
 T (06) 371 55 371
 E contact@vanderkrukconsultancy.nl
 I www.vanderkrukconsultancy.nl

Met betrokkenheid en respect wordt alles tot in detail geregeld

UITVAARTVERZORGING
 Hoekeindseweg 61
 Bleiswijk
www.teeuwuitvaartverzorging.nl

Dag en nacht bereikbaar
079 - 342 60 70

Redactie.AMG
 JOURNALISTIEK BUREAU
A.M. van der Giessen-van Velzen
 (079) 3 522 519
 Redactie.AMG@online.nl

FEEST VAN NIEUWE TOEKOMST

Zoeken naar avondmaal in het Johannes-evangelie

THEMA

LIEFDE EN BEZIELING • Laat ik met de deur in huis vallen: in het Johannes-evangelie vinden we geen moment dat Jezus opdracht geeft het avondmaal te vieren. Om daar iets over te vinden, moeten we zoeken naar aanwijzingen. En die zijn er.

Bij de evangeliën volgens Matteüs, Marcus en Lucas in het Nieuwe Testament lezen we hoe Jezus het vieren van het avondmaal instelt, tijdens de laatste maaltijd met zijn leerlingen, de Pesachmaaltijd, op de avond voordat Hij gevangengenomen wordt. Bij die maaltijd werd er niet alleen ongezuurd brood en wijn gedeeld, maar ook een geslacht lam gegeten, met 'jas en schoenen' aan en de reisstaf paraat, klaar om op weg te gaan. Het is het feest van een nieuwe toekomst. Het leven van onderdrukking wordt achtergelaten en leven in vrijheid ligt voor.

Lam van God

In het Johannes-evangelie wordt het Joodse Pesachfeest een dag opgeschoven. Jezus sterft aan het kruis als de Joden in de tempel het paaslam laten slachten. Daarmee vertelt de evangelist Johannes, wat Johannes de Doper al aangaf: Jezus is het lam van God.

Tijdens de laatste maaltijd spreekt Jezus over de wijnstok en de ranken. Het gaat niet over wijn, maar de boodschap is duidelijk: wij (de ranken) moeten wel gevoed (blijven) worden door de wijnstok (Jezus). Alleen door de sappen dragen wij vrucht.

Brood uit de hemel

Johannes vertelt van een andere maaltijd, die ons dicht bij de Pesachviering brengt. In Johannes 6 zijn

vijfduizend mensen bijeen, die door Jezus met vijf gerstebroden en twee vissen gevoed worden. Het blijkt vlak voor het Joodse Pesachfeest te zijn. Het Pesachfeest is ook het feest van de gersteoogst. Johannes suggereert dus, dat Jezus met vijfduizend mensen Pesachfeest viert. Bij het nagesprek zegt Jezus, dat Hij het levende brood is dat eeuwig leven geeft.

Bruiloft te Kana

Voor wijn moeten we verder zoeken en komen we uit bij de bruiloft te Kana. Er staan lege reinigingsvaten, die op last van Jezus met water gevuld worden. Als de ceremoniemeester ervan proeft, blijkt het de beste wijn te zijn. Reinigingsvaten, die met water gevuld zijn, zijn bedoeld om de voeten te reinigen van het straatvuil. Nu er wijn uit komt die gedronken wordt, suggereert Johannes dat Jezus de binnenkant van de mens reinigt van het vuil van deze wereld. Dat maakt het leven werkelijk tot feest!

Innerlijke reiniging met de beste wijn

Feestelijk avondmaal vieren in de stijl van Johannes zou dus kunnen betekenen, dat wij met het brood deel hebben aan het eeuwige leven en met de wijn van binnen (in onze ziel) gereinigd worden.

Lichaam en bloed

Johannes vertelt niet, dat de wijn de betekenis heeft van het bloed van Jezus. Maar met het volgende achtergrondgegeven komen we dichtbij. De andere evangelisten en de apostel Paulus duiden brood en wijn als lichaam en bloed. Goed om te weten dat in de Joodse traditie het bloed van mens en dier de ziel is. Het gaat hier bij brood en wijn dus niet om de combinatie vlees en bloed, maar om lichaam en ziel. Brood duidt het lichaam van Jezus. Wijn duidt de ziel van Jezus: zijn leven, zijn bezieling; waar Hij voor gaat! Met het drinken van wijn of druivensap bij het avondmaal willen we ons laten bezielen door Jezus' liefde voor de mensen, die in deze wereld om welke reden ook niet kunnen meekomen. Dat lijkt op de innerlijke reiniging met de beste wijn in Kana.

Delen brengt samen

Het delen van brood en wijn brengt ons samen. Niet in ons eentje, maar samen, in verbondenheid zijn wij het Lichaam van Jezus Messias in deze wereld. En samen worden wij bezielt door Jezus' liefde voor elke levende ziel, die het in deze wereld niet redt. Vier dit feest samen!

• ds. Peter Wattél

WAARNEMEND PREDIKANT ZOETERMEER-ZUID

KERK EN STAD

Beraad van Kerken Zoetermeer verder als vereniging

OPRICHTING 15 FEBRUARI • Afgelopen tijd heeft het Covid-19 virus ons allen bezig gehouden. Voor velen met negatieve gevolgen, maar het gaf ook ruimte voor bezinning. Voor de stuurgroep van het Beraad van Kerken Zoetermeer bood het de mogelijkheid goed te kijken naar de richting waarin het Beraad zich wil bewegen.

Het Beraad van Kerken is op dinsdag 15 februari 2022 omgevormd van een los-vast verband van geloofsgemeenschappen naar een vereniging. Als symbolische handeling van oprichting is het huishoudelijk reglement ondertekend. Als eerste voorzitter is door de aanwezige leden benoemd

Jacques de Jong (oud-voorganger van het Apostolisch Genootschap), als secretaris en penningmeester C. Pronk, en als bestuursleden: Bouke Velzen (Protestantse Gemeente Zoetermeer), Guus Liqui Lung (Beraad Evangelische Gemeenten Zoetermeer), Ronald van Berkel (rooms-katholieke gemeenschap-

pen), Flip Bakker (gereformeerde kerken). Er is nog een bestuursvacature voor de relatie met de internationale (migranten)kerken. Het Beraad als vereniging is dan nieuw binnen de Zoetermeerse samenleving, de samenwerking van kerken binnen het Beraad niet. Dit wordt voortgezet en zal alleen maar intensiever worden. Het Beraad blijft verankerd in de Zoetermeerse samenleving en maatschappelijk betrokken blijven bij het goede werk wat door de diverse kerken en maatschappelijke organisaties wordt verricht.

Is uw kerkgenootschap nu lid van de Vereniging: Van harte welkom! Nog geen lid? U kunt voor meer informatie contact opnemen met het secretariaat van de vereniging via een e-mailbericht naar secretariaat@bvkoetermeer.nl en een aanmeldingsformulier opvragen.

KIJK

KIESKOMPAS:

Kies voor compassie

VAN DE REDACTIE

Vergezicht

Eigenlijk kon ik niet langer meer wachten. Opstaan uit de kerkbank en naar voren lopen, ja zeggen op de uitnodiging van de hemelse Gastheer die in de persoon van de dominee iedereen naar de wit gedekte tafel riep. Mogen delen in dat geheimenis, een ander woord daarvoor is er denk ik niet. Daar waar dood en leven bij elkaar komen in een stukje brood en een slokje wijn. Veertien, vijftien jaar was ik. Maar ik had nog niet in het openbaar geloofsbelijdenis gedaan. Dat gaf toegang tot de tafel van het Heilig Avondmaal, daarna werd je als belijdend lid van de christelijke gemeente aan de tafel verwelkomd. Had ik toen maar doorgedacht, was ik maar zo inventief geweest om te vragen of dat ook eerder mocht dan achttien jaar. Ik keek er reikhalzend naar uit.

Telkens als we in de kerk deze maaltijd hebben is het een moment van terugdenken, van delen in het heden, en vooruitkijken – en dat vooral in de herhaling. Elkaar vertellen over de dood en opstanding van Jezus Christus de Heer, zo vaak als we dit brood eten en de wijn drinken. En dat blijven doen 'totdat Hij komt'.

Als het over een maaltijd gaat, ben ik zelf meer van de buffetten. En dan liefst rijkelijk uitgesteld zoals op een picknicktafel, waar je er aan twee kanten bij kunt. Jezus tekent dat vergezicht zelf al uit, met een wereldwijde gemeenschappelijke tafel in het verschiep (Lucas 13:29):

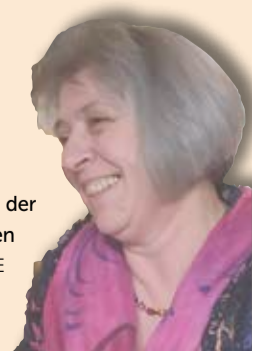
'Dan zullen ze komen van oost en west, van noord en zuid, en aan tafel gaan in het koninkrijk van God.'

De psalmist David zingt van een overladen dis en overlopende bekers en de profeet Jesaja schildert dat gebeuren met brede streken (hoofdstuk 25):

'De HEER van de machten richt voor alle volken een feestmaal aan met uitgelezen gerechten, met belegen wijnen. De Heer God vernietigt de dood, en veegt de tranen van alle gezichten. Op die dag zal men zeggen: 'Dat is onze God.' Wij hoopten op Hem en Hij heeft ons gered.'

'Van U is de toekomst', is het jaarthema van de Protestantse Kerk. Als Gods toekomst er zo uit ziet, kunnen we het vast nog wel even volhouden.

• Marieke (A.M.) van der Giessen-van Velzen
HOOFD/EINDREDACTIE

KERKDIENTEN MAART

Bezoek voor actuele informatie over kerkdiensten en activiteiten de websites van de wijkgemeenten, de website **PGZOETERMEER.NL** en onze website **KERKINZOETERMEER.NL**

Gemeente	VEERTIGDAGENTIJD Zondag 6 maart Invocabit 'Roep Mij aan'	Zondag 13 maart Reminiscere 'Gedenk uw barmhartigheid'	Zondag 20 maart Oculi 'Mijn ogen zijn op U'	Zondag 27 maart Laetare 'Verheugt u'
WIJKGEMEENTE OUDE KERK Oude Kerk Dorpsstraat 59, 2712 AD T (079) 316 39 09 W oudekerkgemeente.nl	10.00 uur: Ds. J. Overeem Waddinxveen	10.00 uur: Ds. C.H. Wesdorp <i>Bidstond voor gewas en arbeid</i> 18.30 uur: Ds. C.H. Wesdorp <i>Avondmuziek</i>	10.00 uur: Ds. C.H. Wesdorp	10.00 uur: Ds. C.H. Wesdorp
WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-ZUID De Regenboog Nathaliegang 263, 2719 CR T (079) 362 87 03 • W pwzz.nl	10.00 uur: Mw. ds. S.C.B. Hermanus-Schröder	10.00 uur: Ds. P. Wattèl Oegsgeest	10.00 uur: Mw. ds. M.F. Meeder-van Hof Leerdam	10.00 uur: Mw. M. Schipper-Boven
WIJKGEMEENTE OOSTERKERK Oosterkerk Oosterheemplein 320, 2721 ND T (079) 342 50 90 W oosterkerkzm.nl	09.30 uur: Ds. P. Baas <i>Heilige Doop</i> 17.00 uur: Dr. M.J. Paul Ede	09.30 uur: Ds. C. Rentier Amersfoort 17.00 uur: Timo Hagendijk <i>Hart4U-dienst</i>	09.30 uur: Ds. P. Baas 17.00 uur: Ds. Rene Visser Amsterdam	09.30 uur: Ds. P. Baas 17.00 uur: Prop. M.J. Luteijn Tilburg
WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-NOORD Ichthuskerk Parkdreef 258, 2724 EZ T (079) 341 36 20 • W pwzn.nl	10.00 uur: Ds. R.L. Algera <i>Maaltijd van de Heer</i>	10.00 uur: Mw. A. Lodder 12.00 uur: <i>(Chagall-ruimte)</i> Johan Roest 19.30 uur: <i>Vrouwenviering</i>	10.00 uur: Mw. ds. M van der Zwaag-de Haan <i>Muziekzondag</i>	10.00 uur: Ds. A. Sterrenburg Voorburg <i>Met doventolk</i>
ADVENTSKERKGEMEENTE Adventskerk Julianalaan 3, 2712 CB T (079) 316 61 76 • W vcgz.nl		10.30 uur: Ds. K. van Klaveren		10.30 uur: Mw. ds. M. Driessen

CONTACT

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE OUDE KERK
Predikant ds. C.H. Wesdorp
Wambahout 1, 2719 KD • T (079) 316 34 54
E predikant@oudekerkgemeente.nl • Vrij di
Pastoraal contact Marja van den Boomgaard
T 06-2251 2609 • E boomma@xs4all.nl
Scriba Jan Peter Leenman • T (079) 331 74 22
E scriba@oudekerkgemeente.nl

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-ZUID (DE REGENBOOG)
Scriba Frits van Meijenfeldt
T 06-4042 7683 • E scriba@pwzz.nl

GEMEENTELEDEN PELGRIMSKERK
Waarnemend predikant ds. Peter Wattèl
T 06-5344 8911 • E ds@peterwattel.nl
Beheerder Gerda Griffioen
Wijkgebouw 't Centrum
Frans Halsstraat 1 • T 06-2497 5092
E beheerderpelgrimskerk@gmail.com

GEMEENTELEDEN DE OASE
Ambulant predikant
ds. Marjan Zebregs
E m.zebregs@protestantsekerk.nl
T 06-2810 3371 • Werkdag: donderdag
Zaalreservering Eefke van den Broek
T 06-2156 5723 • E beheerdervandoase@gmail.com

GEMEENTELEDEN DE REGENBOOG
Waarneming pastoraat
Wil Bettenhausen-Baak
T (079) 361 33 65 / 06-1716 2619
E wil.bettenhausen@gmail.com

HERVORMDE WIJKGEMEENTE OOSTERKERK
Predikant ds. Pieter Baas
Berkelstroom 47, 2721 AG • T 06-8359 9143
E predikant@oosterkerk.nl
Vrije dag di-middag, do-middag en zaterdag
Scriba Marten Heikoop • T 06-4033 8226
E scribawijk4@gmail.com
Pastoraal werker Cocky van Dorp
T 06-2473 5383 • E cdvandorp@hotmail.com
Zalenverhuur E zalenverhuuroosterkerk@gmail.com

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-NOORD (ICHTHUSKERK)
Predikant ds. Rein Algera
Lissenvaart 140, 2724 SP
T (079) 342 62 61 • E algeus@ziggo.nl
Werkdagen ma, di, wo-morgen en do
Ambulant predikant
ds. Marina van der Zwaag-de Haan
Werkdagen: dinsdag en donderdag
T (0172) 607 329 / 06-2369 7249
E m.zwaaghaan@hetnet.nl
Jongerenpastor Arianne Lodder
T 06-2324 1540 • E kerkeijkwerker@pwzn.nl
Werkdagen: maandag en dinsdag
Scriba E scriba@pwzn.nl

VRIJZINNIGE GEMEENTE ADVENTSKERK
Voorganger ds. Karl van Klaveren
T 06-1104 1992
Secretaris Marja Hofman
E secretaris@vcgz.nl • W www.vcgz.nl

PERRON oosterheem
Perron Centrum • Oosterheemplein 320
2721 ND • T (079) 593 78 08
Missionair pionier Timo Hagendijk
Werkdagen di t/m vr • T 06-5095 4628
E pionier.oosterheem@gmail.com
W www.perron-oosterheem.nl
Perron 1 • Schiebreekstraat 1, 2729 LR
Missionair opbouwwerker
Jacqueline Gravesteijn
Werkdagen ma, do, vr • T 06-1165 3972
E jacqueline@perron1zoetermeer.nl

Halte 2717
Zorg en Zin
Carry van Bruggenhove 27, 2717 XT
Buurtpastor Johan Roest • T 06-8263 7362
E buurtpastor@halte2717.nl • W www.halte2717.nl

De Pelgrim • Frans Halsstraat 3
Pionier Gerda Griffioen
T 06-2497 5092
E gerda@depelgrimzoetermeer.nl
W www.depelgrimzoetermeer.nl

COLOFON

Kerk in Zoetermeer is een uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer. Deze krant verschijnt tien keer per jaar.

6e jaargang | nummer 3 | maart 2022

Redactie

Wim Bal, Jan Blankespoor, Willy van den Bosch, Liesbeth van Daal, Hanneke Lam, Joke Westerhof

Hoofd- en eindredactie

Marieke van der Giessen-van Velzen
E redactie@kerkinzoetermeer.nl
W www.kerkinzoetermeer.nl

Ontwerp en vormgeving

Jessica Monker
Druk Opmeer Drukkerij bv, Den Haag

Medewerkers aan dit nummer

Rein Algera, Pieter Baas, Iddo van der Giesen, Timo Hagendijk, Peter van Holten (strip), Jan van der Linden (kerkdiensten), Theo Poot (cartoon), Marga Schipper-Boven, Arie Vooijs (muziekcolum), Leonie Vreeswijk-Feith (fotografie), Peter Wattèl, Kees Wesdorp

Kopij aprilnummer

Kopij over 1 t/m 30 april insturen graag woensdag 9 maart. De aprilkrant zal op woensdag 30 maart verschijnen.

Bezorging

Buytenwegh/De Leyens, Noordhove, Seghwaert, Oosterheem: Bert de Jong
T (079) 346 00 54 / 06 44 55 01 49
Rokkeveen: Fam. J.C. Jol • T (079) 362 06 03
Meerzicht: dhr. P. v/d Broek • T (079) 321 43 91
Dorp, Driemanspolder, Palenstein, Stadshart: Mw. A. Maas • T (079) 316 63 73

Vrijwillige bijdrage

Jaarlijks wordt aan lezers voor de zomer een vrijwillige bijdrage gevraagd, over te maken naar **NL15 RABO 0373 7337 04** t.n.v. Protestantse Gemeente Zoetermeer Kerkblad. De richtprijs is € 22, meer of minder mag natuurlijk ook. Hartelijk dank.

Kerkelijk Bureau

Dinsdag en vrijdag van 9.00-12.00 uur
Frans Halsstraat 3, 2712 JS
T (079) 316 82 56 / 06-1236 5054 (Gerda)
E kerkbureau@pgzoetermeer.nl
W www.pgzoetermeer.nl

Abonnement of losse nummers?

E info@kerkinzoetermeer.nl • T (079) 3 522 519

Ook adverteren?

Bekijk onze advertentietarieven en neem contact op over de mogelijkheden!
E advertenties@kerkinzoetermeer.nl
W kerkinzoetermeer.nl

KUNST IN DE KERK

Kostbaar en kwetsbaar

De Oude Kerk bezit naast het moderne avondmaalstel dat bij elke viering gebruikt wordt ook delen van kostbaar oud avondmaalgerei. Het wordt niet meer gebruikt, maar is wél te bewonderen.

Het betreft twee zilveren bekers, één gemaakt in 1647 in Haarlem en één in 1649 in Leiden. Op de onderkant staat naast de keurmerken gegraveerd: D Kerck 1679. Waarschijnlijk zijn ze in dat jaar aan de kerk gedoneerd. De bekers zijn heel fijntjes gegraveerd met bloem- en bladmotieven en op één staat een vogel.

In tin zijn er een aantal borden, twee kannen, vier bekers en twee offerschalen. Drie borden en twee kannen worden al genoemd in een inventaris van 1820. De offerschalen zijn in 1839 gemaakt door L.J. Rozeboom en de bekers dateren van de periode 1890-1910. Het tin verkeert helaas niet meer in goede conditie, het is te kwetsbaar om te kunnen gebruiken.

• Tekst en foto's: Willy van den Bosch-Tieman
Met dank aan Otto van der Vorm

Kerk en kunst

Verschillende lezers reagerden op 'kerk en kunst' in de februari-krant van Kerk in Zoetermeer. Er wordt nagedacht over een goede bestemming voor de ramen van De Oase. Anderen zien kunst voor zich op de wanden van de Oosterkerk. Enkele citaten uit hun reacties.

'Compliment voor het nieuwe kerkblad, omtrent de artikelen over kunst in de kerk en de meningen daarover. Er mag zeker bijbelse kunst in de kerk aanwezig zijn, mits niet te abstract.'

'In de Oosterkerk is de kerkzaal maagdelijk wit en saai. Daar mag best wat kunst hangen, we hebben een aantal leden die bijzonder kunnen schilderen.'

'De strakke lichte wanden van de Oosterkerk vragen als het ware om aankleding. Het gebouw is een groot deel van de week geopend en het kan voor 'buitenstaanders' interessant zijn om de zaal eens vanbinnen te bekijken.'

(met toestemming, namen bekend bij de redactie)

OVERIGE DIENSTEN & VIERINGEN

Aswoensdag 2 maart • Oecumenische viering, locatie: Pelgrimskerk	
19.30 uur	Arianne Lodder, Hans van der Bilt, Gerda Griffioen
woensdag 9 maart • Biddag voor gewas en arbeid, Oosterkerk	
15.00 uur	Timo Hagendijk <i>Kinderdienst</i>
19.30 uur	Ds. P. Baas
Zondag 13 maart 10.00 uur	Ons Honk Halte 2717 • Carry van Bruggenhove 27, 2717 XT Ds. Kees Smit <i>Maandelijks dienst voor doven</i>
Zondag 20 maart 10.30 uur	Vivaldi • Brechtzijde 45, 2725 NR Mw. W. van Hengel

PERRONMEETINGS

Oosterkerk (Bovenzaal) Oosterheemplein 320, 2721 ND om 11.30 uur elke zondag
W www.perron-oosterheem.nl/perronmeeting

Datum	Spreeker
6 maart	Timo Hagendijk
13 maart	Filemon Peroti
20 maart	Lenny Oosterom
27 maart	Timo Hagendijk

WEEKSLUITINGEN

Elke vrijdag in WelThuis De Morgenster
Nassaulaan 11, 2712 AT • T (079) 316 48 88

Datum	Tijd	Voorganger
4 maart	15.30	Drs. E. Leune
11 maart	15.30	Nicolaasparochie
18 maart	15.30	Mw. M. van den Boomgaard
25 maart	15.30	Mw. W. van Hengel
1 april	15.30	Ds. C. Wesdorp

UITGELICHT

Zie voor de complete agenda en uitgebreide beschrijving Gaandeweg deel II en kerkinzoetermeer.nl/agenda/

4 MAART

Wereldgebedsdag 'Gods belofte'

De Wereldgebedsdag-viering is dit jaar voorbereid door vrouwen uit Engeland, Wales en Noord-Ierland. Zo wordt ervaren hoe taal en cultuur van invloed zijn op de uitleg en de praktische toepassing van bijbelteksten, mensen delen elkaars zorgen, luisteren naar elkaar en voelen zich daardoor ook solidair met elkaar. Sinds 1929 wordt in Nederland hieraan deelgenomen, in meer dan 250 plaatsen. Welkom om mee te vieren in de Adventskerk.

4 maart, 19.00 uur, Adventskerk W.wereldgebedsdag.nl

9 MAART

Biddag met kinderen

Woensdag 9 maart is het biddag. Er is om 15.00 uur een dienst voor en samen met zoveel mogelijk kinderen in de Oosterkerk. Het thema is: 'Blijven bidden'. Wanneer bid je? En hoe doe je dat dan? Het verhaal uit Daniël 6 geeft hiervoor mooie aanknopingspunten. Perron-pionier Timo Hagendijk zal spreken. 's Avonds is er een bidstond bij Job 28: wijsheid – waar moet je haar zoeken?

15.00 en 19.30 uur, Oosterkerk W.oosterkerkzm.nl

13 MAART

Vrouwenviering 'Natuur-kracht'

Steeds meer beseffen we de kwetsbaarheid van de aarde en onze verantwoordelijkheid. In de vrouwenviering laten we ons inspireren door de kracht van de natuur en wisselen we uit hoe we die kunnen behoeden. Want het kan wel! Welkom, en neem een foto, tekening, lied mee van een plek in de natuur die u inspireert. Let op: deze viering is 's middags.

16.00 uur, Ichthuskerk; na afloop soep; [Katinka Broos T.06-4409.8889](http://Katinka.Broos.T.06-4409.8889)

13 MAART

Avondmuziek Oude Kerk

Zondag 13 maart is er in de Oude Kerk een muzikale avonddienst in de vorm van een Avondmuziek. In de Veertigdagentijd vieren op ingetogen wijze, met lezing en lied, gebed en instrument. Er is instrumentale medewerking van Ricardo Rodríguez Miranda op viola da gamba. Verder verlenen het Oude Kerk Ensemble onder leiding van cantor-organist Ronald de Jong en ds. Kees Wesdorp hun medewerking.

18.30 uur, Dorpsstraat 59 W.oudekerkgemeente.nl (ook voor liturgie-pdf en livestream)

Het hele programma-aanbod van de kerken vindt u in bewaarblad Gaandeweg (losse bijlage februari-KiZ), als pdf op kerkinzoetermeer.nl en in de KiZ-website-agenda.

GESPREKSKRINGEN

- **Filosofiekring over racisme**
7 maart, 15.00/20.00 uur, Adventskerk
- **'Veelkleurige Jezus'**
9 maart, De Regenboog
- **Vrouwen 'Dichtbij God'**
17 maart, 10.30 uur, Oosterkerk
- **'Opstanding en leven'**
28 maart, 20.00 uur, Leerhuis Oude Kerk/De Herberg
- **(G)een blad voor de mond**
31 maart, 20.00 uur, De Regenboog

VEERTIGDAGENTIJD-CAMPAGNE 'Alles komt goed?!'

Het kan soms zo gemakkelijk klinken, en voor veel mensen op deze wereld moeilijk te geloven: 'Alles komt goed!' Tegelijk zijn het ook woorden van hoop, want God belooft een nieuwe wereld zonder pijn en verdriet. Daar kunnen we nu al iets van laten zien: door zieken te verzorgen, armen eten te geven, vluchtelingen onderdak te bieden. Door er voor elkaar te zijn geven we de hoop van

Pasen door. Doe daarom mee, met de projecten in de Veertigdagentijd, zoals die van Kerk in Actie. Elke kerk of wijkgemeente pakt de uitdaging op eigen wijze op: door de invulling van de erediensten, in collectiedoelen, samen eten, de Paasgroetenactie voor gevangenen, en misschien wel in vasten in deze veertig dagen op weg naar Pasen. Volg de berichtgeving van uw wijkgemeente en doorleef deze bijzondere periode van harte.

Marius Cusell

DIENEN ALS DIAKEN

Dankbaar om te mogen delen

Vanaf het begin van de christelijke kerk gaan horen van Gods Woord en vieren van het avondmaal samen. De eerste christelijke gemeente in Jeruzalem had ook al diakenen, van het Griekse woord diakonos: dienaar. Een ambt om invulling te geven aan christelijke barmhartigheid, aangesteld om uit te delen. Twee diakenen over hun bijzondere taak bij het vieren van de 'Maaltijd des Heren'.

'Het laatste avondmaal', van priester-schilder Sieger Köder (1925-2015)

Marieke van der Giessen-van Velzen

“ **Helpen bij het Heilig Avondmaal is de allermooiste taak van een diaken. De eerste keer dat ik mee mocht doen, voelde ik me helemaal stralend. Zo dicht bij het sacrament, delen in het lichaam en bloed van Jezus Christus. En dat te mogen uitdelen.** ”

De verbondenheid in het geloof ervaar ik als het belangrijkste in het teken van het Heilig Avondmaal. Altijd al voel ik dat zo, al sinds ik voor het eerst aanging. Nu ik diaken ben komt daar nog een schepje bovenop. Die realiteit van het gebroken lichaam en vergoten bloed, voor ons, voor mij.

Heel bijzonder ook dat ik het thuis in mijn eigen keuken mag klaar maken. Dat doe ik dan heel voorzichtig en eerbiedig. Het witte casinobrood in nette repen, die de dominee aan de avondmaalstafel zichtbaar in stukjes kan breken.

“ **Het Avondmaal betekent voor mij heel concreet stilgezet worden bij 'Doe dit tot mijn gedachtenis'. Christus is aan het kruis gestorven, voor genade en redding, opdat wij zullen leven! Het maakt me iedere keer heel dankbaar.** ”

Wij als diakenen mogen dienen, samen met de predikant. Voor corona vierden we zittend aan lange tafels, drie tot vier rondes. Zondagmorgen vroeg zetten we alles klaar en verder hadden we als tafelwacht niet zoveel te doen. Nu is het actiever geworden, je bent er veel meer bij betrokken.

In coronatijd staat de dominee voorin achter twee tafels met daarop schalen met stukjes brood en kleine bekertjes wijn. Een van de diakenen nodigt rij voor rij de mensen uit om naar voren te lopen volgens een uitgedacht patroon,

Als je voor de commissie van ontvangst op avondmaalszondag als eerste diaken op het rooster staat, is dat jouw taak. We hebben voor de hele voorbereiding en bediening een draaiboek, alles staat daarin zorgvuldig aangegeven. Nu in coronatijd gebeurt het delen met handschoentjes aan. We gaan ook niet meer met z'n allen aan tafel. Het is daarvoor extra bijzonder geworden, je mag het brood ook echt helpen uitdelen. Ik doe dat heel bewust: 'Kijk, dit is voor jou.' Voor het ronddelen van de wijn gebruiken we nu trays met kleine

bekertjes voor ieder persoonlijk. Het is wel van dezelfde wijn en hetzelfde druivensap. Ik denk niet dat we nog uit een en dezelfde beker zullen gaan drinken. Of ieder zou een servetje moeten krijgen om de rand schoon te vegen.

Samen het avondmaal vieren brengt je dicht bij de kern van je geloof en dicht bij de hele geloofsgemeenschap. Samen met de doop laat het sacrament van het avondmaal je duidelijk voelen dat jij bij die gemeenschap hoort, dat je met elkaar verbonden bent.

wisselen met de predikant, en dan op de plaats gezamenlijk: 'Neemt, eet, dit is mijn lichaam dat voor u gebroken is. Drinkt, dit is mijn bloed dat voor u vergoten is.'

Ik denk dat deze wijze van avondmaal vieren zal blijven bestaan bij ons. In mijn optiek gaan we ook echt niet meer uit dezelfde beker drinken. Misschien staan we in de middagviering met dankzegging, waar meestal minder mensen zijn, wel in een kring rond de tafels. Al die dingen gaan we bespreken, nu de tijden weer normaler worden.

ONDER WOORDEN

Voordat ik kan ontvangen brood en wijn

Voordat ik kan ontvangen brood en wijn en delen in de maaltijd van de Heer, erken ik wat er donker is in mij en leg dat neer.

Het woord van steun en troost dat ik niet sprak, de hand die ik in trots niet reiken kon, de vriendschap die in drukte onderging – ik leg het neer.

Mijn blik, soms onverschillig afgewend, mijn wil zo fel aan anderen opgelegd, elk spottend woord waarmee ik heb gekwetst – ik leg het neer.

In deze kring ziet Christus zelf mij aan. Ik vraag en schenk vergeving ieder hier, dat alles wat zijn vrede tegenwerkt wordt neergelegd.

Heer Jezus, deelgenoot aan deze dis, ik maak mij leeg en strek mijn handen uit naar U, naar alles wat U geven wilt in brood en wijn.

Tekst: John L. Bell en Graham Maule, 'Before I take the body of my Lord'. Vertaling: Bettine Stiertsema. Melodie: John L. Bell Lied 400, in: Liedboek – Zingen en bidden in huis en kerk (2013)

OPEN KERK

- Open Oosterkerk**
Elke di 13.00-16.00 uur.
Oosterheemplein 320
E p.j.van.daalen@casema.nl
- Open Ichthus**
Elke wo 10.00-12.00 uur.
Parkdreef 258
E mail@antonvandijken.nl
- Open Pelgrimskerk**
Elke wo 10.30-12.30 uur.
(niet in schoolvakanties)
Eerste Stationsstraat 86
E scbhermanus@gmail.com

- Open Oude Kerk**
Elke vr 14.00-15.30 uur.
Dorpsstraat 59
E jokevanderkrukkrop@gmail.com
- Open Lichtzijde**
Elke ma 10.30-12.00, elke do 14.00-15.30 uur.
Broekwegzijde 196
T 06-1322 5946
- Open Kompas**
Elke di 10.00-12.30 uur
Piet Heinplein 13
T 06-1322 5946

Alle vaste contactgegevens en adressen vindt u op pagina 4 van deze krant. Bel of mail of kijk op de aangegeven websites voor actuele informatie. De KiZ-agenda op kerkinzoetermeer.nl houdt alles actueel.

DE PELGRIM

Ochtendgebed: elke werkdag 7.30-8.00 uur
Ontbijt: elke werkdag 8.00-8.45 uur
Avondgebed: elke dinsdag **vervroegd**: 17.00-17.30 uur
Natuurwandeling: elke woensdag 9.15-10.15 uur, Watertoren
Koffie-, thee- en aandachtschenkerij: elke woensdag, 10.30-12.30 uur

- Reis naar binnen**
Tekstmeditatie over 'loslaten'.
8 maart, 13.30 uur,
consistorie Pelgrimskerk, € 5
E f2hjfdenhert@hetnet.nl
- Langeafstandswandeling**
Graag aanmelden T 06 2497 5092 of de website van De Pelgrim.
13 maart, start 8.30 uur,
- Pelgrimsviering**
Je geloof delen, in gesprek met elkaar en de Ander.
13 maart, 16.00 uur
- Martin Buber-gesprek**
Bij het bijzondere boekje *De weg van de mens*. Welkom!
15 maart, 19.30 uur,
't Centrum, € 5
- Taizéviering**
Oecumenisch en meditatief, met liederen, gebeden en stilte.
27 maart, 19.30 uur;
De Wijngaard,
Moeder Teresasingel 100;
Matthé Vermeulen
T 361 94 93

Leren bidden met gebedsnoer

Oefenen in rust en geestelijke verdieping? Een gebedsarmband van 'levensparels' met elk een eigen betekenis kan helpen. Op 22 maart kun je er zelf een maken.
19.30-21.30 uur, 't Centrum, Frans Halsstraat 1, € 10

Bijbel (leren) lezen

Wel eens in de Bijbel gelezen, veel, weinig of nooit? Ben je gelovig, niet gelovig, welke ervaringen heb je met kerk of een andere religieuze instelling? Bij De Pelgrim ben je welkom voor ontmoeting en bezinning en kunnen je vragen een plaats krijgen. Elke vijfde dinsdagavond, dus elk kwartaal, lezen we gezamenlijk (voor) uit de Bijbel. We starten op dinsdagavond 29 maart met een kennismaking en een presentatie aan de hand van tv-programma's: hoe enkele BN'ers en een BB'er (Belg) tegen de Bijbel aankijken en er op hun eigen manier mee bezig zijn. Het bijbellezende beginnen we met het Evangelie volgens Marcus, over het leven van Jezus en zijn publieke optreden. Wat we gelezen hebben bespreken we met elkaar. Na het boek Marcus gaan we verder met de andere boeken.
29 maart en 31 mei, 19.30-21.30 uur, 't Centrum, Frans Halsstraat 1, € 5

PERRON OOSTERHEEM

Inloop Fittie Fifties: elke maandag 10.00-12.00 uur
Ontmoetingslunch: elke woensdag 12.00-13.00 uur
Inloop 55+: elke donderdag 16.00-18.00 uur
Wandelclub 55+: elke vrijdag 10.00-11.00 uur

- Perronmeeting**
Elke zondagmorgen, 11.30 uur, Oosterkerk.
zie Perron-website en KiZ-pagina 4
- Breiclub**
7 en 21 maart, 14.00-16.00 uur; € 1
E tanniejorna@gmail.com
- Kinderkookworkshop**
Vier woensdagmiddagen in maart, 13.00-14.30 uur.
Informatie en opgeven:
Timo Hagendijk
- Youth Alpha**
Meer weten over geloof? Zou God wel bestaan? Waarom is er zoveel lijden? Waarom zou ik naar de kerk gaan? We dagen je nog steeds uit om mee te doen! Om 18.30 uur maaltijd, daarna gesprek. Geef je op bij Timo Hagendijk, welkom!
- Alpha voor senioren**
Er zijn vast nog meer ouderen die het fijn vinden om na te denken over wat geloof in deze fase van het leven betekent. Kom er gerust bij!
Opgeven T 06-5095 4628
E pionier.oosterheem@gmail.com

Bijbel-sponsorontbijt

Samen eten en bidden bij Brasserie Vandaag in De Bouwhof. Van de opbrengst worden bijbels gekocht en verspreid onder christenen die om hun geloof vervolgd worden.
5 maart, 9.30-11.00 uur Stichting @life E p.j.van.daalen@casema.nl T 06-5138 6546

Doe mee met 'NL Doet'

Wil jij je ook inzetten tijdens NL Doet op 11 maart? Doe mee aan een huis-tuin-keukenproject via Present Zoetermeer. Ga naar nl.doet.nl/activiteit/schutting-plaatsen of geef je op via stichtingpresent.nl/zoetermeer/ik-wil-helpen/nl-doet-11-maart/

INLOOPHUIS ROKKEVEEN

Elke vrijdag van 10.00-13.00 uur, inclusief pannenkoeken of soep en broodjes, met om 11.30 uur Middagpauze-dienst. Elke vierde vrijdag alleen maaltijd om 12.00 uur, hiervoor een week tevoren opgeven.
Kerkelijk centrum De Regenboog, Nathaliegang 263 T (079) 361 33 65
E wil.bettenhaussen@gmail.com

HALTE 2717

Inloop: dinsdag, woensdag en donderdag 10.00-12.00 uur
Pastoraal spreekuur: elke woensdagmorgen
Soep van de dag: elke donderdag 12.00 uur
Senioren Actief: 3 maart en 7 april 14.00 uur
Buurtmaaltijd: 8 en 29 maart 18.00 uur

Schuif aan bij de buurtmaaltijd
We kunnen weer gezellig met elkaar eten in Ons Honk. Elke tweede en laatste dinsdag van de maand is er bij Halte 2717 een buurtmaaltijd met ruimte voor ontmoeting en een goed (pastoraal) gesprek. Een mooie gelegenheid om in een ontspannen sfeer met andere mensen in contact te komen. Voor slechts € 3 wordt een heerlijke maaltijd geserveerd. Bewoners van Buytenwegh, maar ook uit andere wijken zijn van harte welkom. Graag opgeven, met eventuele dieetwensen. Iedere buurtmaaltijd begint om 18.00 uur en is rond 19.30 uur afgelopen.
Interesse? Meer weten? Neem contact op met buurtpastor Johan Roest.

Voorjaarsserie Geloven in gesprek

Welkom bij de voorjaarsserie interreligieuze gesprekken in Buytenwegh, met inleidingen vanuit verschillende geloofstradities, elke laatste dinsdag in maart, april en mei. De eerste keer gaat het over: 'Gezondheid en ziekte: ingrijpen of overlaten aan God?' In alle levensbeschouwingen en religies zijn discussies (geweest) over wel of niet vaccineren. Wat zeggen de bronnen over Gods rol bij ziekte en gezondheid? In hoeverre houden wij bij het maken van keuzes rekening met gevoelens en overtuigingen van anderen? Gespreksleiders: Rein Algera en Shamir Madhar.
29 maart, 20.00 uur in Halte 2717, Carry van Bruggenhove 25

GEBEDSMOMENTEN

- Oude Kerk**
Elke dinsdag, 19.00-19.45 uur.
consistorie E leenmanf@xs4all.nl
- Oosterkerk**
Op woensdag, 19.00-20.00 uur.
2, 16, 30 maart
E arjenvantrigt@solcon.nl
- Ichthuskerk**
Maandelijks op dinsdagavond, voor kerk en voor Zoetermeer.
E koosje-1@live.nl
- Bidden voor Zoetermeer**
Elke eerste vrijdag, 19.00-20.00 uur.
Parousiagebouw
De Uitkijk, Wattstraat 64
E h_nebbling@kpnmail.nl
W atlife.nl
- Gebed vervolgde christenen**
Elke laatste zaterdag, 10.00-10.30 uur, op het Dobbe-eiland.
E hanstrapman@planet.nl
W atlife.nl

THEMA-AVOND

Duurzaamste stad van Nederland?
We willen hard aan de slag om onze economie en samenleving duurzaam te maken. Zoetermeer kan een prima proeftuin worden, er is immers heel wat lokale expertise en creativiteit voorhanden. Daarover wil CDA Zoetermeer graag met u in gesprek. Speciale gast is Henri Bontebal, expert op het gebied van duurzaamheid en lid van CDA-Tweede Kamerfractie. 'Niet alleen, maar samen kom je verder!'
3 maart, 19.45 uur, De Herberg Oude Kerk, Dorpsstraat 59
aanmelden E cees.moerman@telfort.nl

Stem 16 maart

ChristenUnie SGP Zoetermeer

1. Francijn Brouwer 2. Rick van Rumpt 3. Anny Hutten

Samen Recht Doen

VORMEN VAN VIERNEN

De maaltijd in beweging

THEMA

EIGEN WAARDE EN BETEKENIS • Vieringen met weinig of geen kerkgangers nodigen de afgelopen jaren uit tot nadenken over wat nu echt belangrijk is in een eredienst. Vooral uitdagend in mijn kerkmuzikale praktijk was het vieren van het avondmaal. Laat je gemeenteleden online toekijken hoe ambtsdragers de maaltijd vieren? Of nodig je digitale kerkgangers uit om met eigen brood en wijn of druivensap thuis mee te vieren, al dan niet met één of twee andere kerkgangers samen? Belangrijk is welke aspecten benadrukt worden: het pelgrimskarakter, rust en uitzien naar de eeuwigheid, of gezamenlijkheid.

In de eerste eeuwen ontwikkelde de liefde-maaltijd (*agapè*-maaltijd) naar het voorbeeld van de Pesach-maaltijd zich tot een zelfstandig ritueel als dankzegging (*eucharistie*) voor het offer van Christus. In de vierde en vijfde eeuw gebeurde dat staande. Kerkvader Augustinus had niet eens stoelen of banken in zijn gebouwen van samenkomst. Kerkgangers liepen naar de priester om individueel de hostie te ontvangen, en dat bleef zo in de middeleeuwen. In de Reformatie veranderde het offerkarakter van de eucharistie. Christus had het offer immers al gebracht. Het altaar maakte plaats voor een eenvoudige tafel. Luther en Calvijn vierden het waarschijnlijk nog lopend en zagen, anders dan in de calvinistische traditie, het liefst elke samenkomst van gelovigen een maaltijdviering.

'Bediening van het avondmaal', houtsnede in: *Das Babstsche Gesangbuch*, 1545

Brood voor onderweg

Drie andere hedendaagse vormen hebben wel hun eigen waarde en betekenis. De eerste is de genoemde lopende vorm. In de 16e eeuw vluchtten veel Europese protestanten weg van de Spaanse Inquisitie naar Engeland. In de Waalse kerk in Londen liepen mannen en vrouwen gescheiden van elkaar naar de priester met het brood en de diaken met de wijn. Volgens de Franse voorganger Pollanus mocht avondmaal vooral niet langer dan twee uur duren. Zulke praktische overwegingen speelden door de kerkgeschiedenis dus ook een rol. Vanuit de gereformeerde traditie klinkt wel kritiek op de lopende vorm vanwege de vluchtigheid van een lopend buffet. Juist dat is echter het kenmerkende aspect: brood krijgen voor onderweg verwijst naar het volk Israël dat halsoverkop de woestijn in trok. De lopende vorm benadrukt daarmee de verwijzing naar Pesach, wat juist de context was van Christus' offer.

Rust en eeuwigheidsperspectief

Een tweede vorm komt buiten Nederland praktisch niet voor: het avondmaal aan tafels. Het stamt uit de Nederlandse vluchtelingengemeente in Londen in de 16e eeuw, waar voorganger Marten Micron verwees naar het voorbeeld van Christus die met zijn leerlingen

aan tafel zat als 'teken van rust in God'. Hij zag over het hoofd dat Christus en zijn discipelen niet *aanzaten* maar *aanlagen*, zoals gebruikelijk in het Romeinse Rijk. Hoe dan ook, deze zittende vorm accentueert de aspecten rust, eerbied en aandacht en verwijst volgens het Dienstboek naar de tafel van de gemeenschap in het koninkrijk der hemelen. De vorm benadrukt gezamenlijkheid, omdat je niet als individu brood krijgt aangereikt van de voorganger, maar gemeenteleden elkaar brood en wijn bedienen. Een keerzijde is dat de gemeente vaak in meerdere rondes wordt opgedeeld, wat weer afbreuk doet aan het gemeenschapsaspect. Ook duurt de zittende vorm vaak langer, waardoor de kans bestaat het avondmaal meer *uitzitten* dan *aanzitten* wordt.

Uitdrukking van gemeenschap

De derde vorm, het avondmaal in een kring, wordt vaak gebruikt op Witte Donderdag. Hier staat de gemeenschap centraal: in een kring zie je elkaar en bedien je aan elkaar brood en wijn. Het aspect van het Godsvolk onderweg komt terug in het samen opgaan om de kring te vormen. Het moet echter praktisch mogelijk zijn om een kring te vormen waar iedereen een plek heeft. Ook kan deze nadruk op gemeenschap en zichtbaarheid gelovigen die niet willen deelnemen afschrikken. De kringvorm sluit wel goed aan op het begin van de Reformatie, toen 'communio' in de plaats van 'consecratie' kwam.

Elke van de drie vormen heeft dus eigen accenten. Het kan heel vruchtbaar zijn om het daar met elkaar over te hebben. Iedereen heeft associaties met hoe het avondmaal gevierd wordt vanuit zijn of haar eigen geschiedenis. Het is zo mooi om te blijven ontdekken hoe de verschillende vormen zijn ontstaan en welke betekenissen ze meedragen.

Het Godsvolk onderweg in het samen opgaan naar de kring

Bij reformator Zwingli kregen de zittende mensen in hun kerkbanken brood en wijn aangereikt. Deze laatste, vrij passieve vorm is het minst wenselijk volgens het Dienstboek van de Protestantse Kerk in Nederland, omdat het pelgrimskarakter, de eschatologische rust of de gezamenlijkheid erin ontbreken.

Iddo van der Giessen is cantor-organist van de Goede Herderkerk in Rotterdam, vesperorganist in de

Domkerk in Utrecht, en historicus. Dit artikel is gebaseerd op een onderzoek Liturgiek onder begeleiding van Hanna Rijken aan Codarts Rotterdam en in uitgebreidere vorm verschenen in *Laetare* 35 nr. 5 (2019). www.iddovandergiesen.nl

KERK MUZIEK

Al dansend en zingend delen

Als organist begeleid ik diensten in verschillende kerken en plaatsen. In al die kerken wordt de Maaltijd van de Heer of het Heilig Avondmaal op een andere manier gevierd. In klassieke vorm met de gemeenteleden zittend aan een tafel of de gemeente komt in beweging om lopend het brood en de wijn (of het druivensap) te ontvangen. Ook in de liederen die in het Liedboek staan zie je enorme verschillen. Bij sommige staat de persoonlijke beleving centraal, er zijn liederen die uitleg geven over het delen van brood en wijn, en ook zijn er tafelgebeden

opgenomen die gezongen kunnen worden door een cantorij of door de gemeente zelf. Er is ook verschil in muziekstijl. Vergelijk maar eens Lied 373 'O Jezus, uw gedachtenis' met Lied 386 'Vier met alles wat in je is'. De tekst van het eerste lied is een vertaling van een hymne uit de 12e eeuw. De melodie is gregoriaans. Duidelijk een lied dat past in een intieme spirituele viering van de Maaltijd van de Heer. De melodie van het tweede lied komt uit Jamaica. Iedere keer als ik dit lied mag begeleiden hoor ik de steeldrums uit de Caraïben. Ik zie ook een feestende

gemeente die al dansend en zingend het brood en de wijn met elkaar delen. En tussen die twee uitersten staan er in het Liedboek voor ieder van ons liederen die we kunnen zingen. Wat denkt u bijvoorbeeld van 'Voor ieder van ons een plaats aan de tafel' (Lied 388) in jazz-stijl? Of 'De tafel van samen' (Lied 385) van Hanna Lam en Wim Kloppenburg? Dat lied wordt vaak gezien als een kinderlied, maar is in feite een op muziek gezette verkondiging.

• Arie Vooijs
KIZ-MEDEWERKER

CULTURELE AGENDA

Alle culturele activiteiten met toelichting staan ook op www.kerkinzoetermeer.nl

Lunchpauzeconcerten

elke woensdag, 12.45-13.15 uur

- 9 maart Ronald de Jong – orgel
- 16 maart Carla Bos – harp
- 23 maart Duo Harpsoon – harp en fagot
- 30 maart Fernando Riscado Cordas – gitaar

W herbergoudekerk.nl

Carillonconcerten

12.00-13.00 uur, vanaf toren Oude Kerk

• zaterdag 5 maart Gijsbert Kok

Bach en popsongs
Cello suite nr. 4 (BWV 1010) en meer van J.S. Bach, en onder andere 'Somebody to love' van Queen, 'Music was my first love' van John Miles.

• zaterdag 2 april Johan van Oeveren

Passiemuziek
Werken van Bach en Buxtehude, bewerkt voor beiaard: o.a. 'Jesu meine Freude', 'Daar gaat een Lam' en 'Erbarme dich' uit de Mattheus Passion.

Buiten te beluisteren in Dorpsstraat of Wilhelminapark W herbergoudekerk.nl

Na-de-lunchconcert Oosterkerk

Thema: 'Spring in the air', met werken voor klarinet en piano, hoorn en piano: Ave Maria van Caccini, Elegie van Niels Gade, Gigue van J.B. Loeilly en Jeux Interdits. Timo Hagendijk – klarinet, Willem Vermeulen – hoorn, Johan van Oeveren – piano.

8 maart, 13.00-13.45 uur, Oosterheemplein 320 T 06-4803 7180

Regenboogmuziek

Uniek duo op cello en piano

Doris Hochscheid en Frans van Ruth hebben in de loop der jaren een gemeenschappelijk repertoire opgebouwd van meer dan 150 composities, van gambasonates van J.S. Bach tot speciaal voor hen geschreven stukken. Zij spelen in het Regenboogconcert op cello en piano werken van o.a. Chopin, Bach en Ignace Lilen.

9 maart, 20.15 uur; De Regenboog, Nathaliegang 263; reserveren uitsluitend via W.regenboogconcerten.nl (er is geen losse kaartverkoop); € 15 / tot 25 jaar € 5 / Zoetermeerpas: gratis

NU OP 26 MAART Soepconcert!

Welkom bij het verplaatste Soepconcert van Ronald de Jong in de Oude Kerk: bespeeling op drie orgels in één concert, waaronder een eigen portatief, een draagbaar orgel. Vanaf 10.30 uur bent u welkom voor koffie, om 11.00 uur begint het concert en vanaf

12.00 uur krijgt u in De Herberg een kom soep aangeboden. Dit concert wordt mede mogelijk gemaakt door Cultuurfonds, Netwerk en Gemeente Zoetermeer.

11.00 uur, Oude Kerk, Dorpsstraat 59; t/m 17 jaar: gratis, 18 t/m 64 jaar: € 10, vanaf 65 jaar: € 7; SOKZ-donateurs korting; kaartverkoop (contant) bij de entree W herbergoudekerk.nl

11 MAART T/M 9 APRIL

KIJK-expositie '5 jaar Kerk in Zoetermeer'

Vrijdag 11 maart t/m zaterdag 9 april is er in de Oude Kerk en in De Herberg een KIK-expositie met cartoons van Theo Poot uit vijf jaargangen van *Kerk in Zoetermeer*. U vindt er een thematische keuze uit de KIKK-prenen maandelijks in deze krant en alle nummers van *Kerk in Zoetermeer* op een rij. Gelijktijdig loopt er een beamerpresentatie. De expositie wordt op vrijdag 11 maart om 16.00 uur geopend door de Zoetermeerse wethouder Robin Paalvast van kunst & cultuur.

Te bezichtigen op vrijdag- en zaterdagmiddag van 12.00-16.00 uur in Oude Kerk en De Herberg en rondom de Lunchpauzeconcerten op woensdag, Dorpsstraat 59. Welkom! Toegang gratis; gastenboek en deurcollecte; koffie en thee in De Herberg

Zing mee met Mannenensemble

Welkom om mee te komen zingen in het Christelijk Mannenensemble Zoetermeer onder leiding van Johan van Oeveren. Het repertoire bestaat uit geestelijke liederen, klassieke stukken en traditionals en er wordt geoefend wekelijks op woensdagavond in de Oosterkerk, 19.30-21.30 uur.

Informatie T 06-4310 9902 E bvdheide@ziggo.nl

Advertentie

klassieke concerten en zaalverhuur

HERBERG
OUDE KERK
ZOETERMEER

Dorpsstraat 59, 2712 AD Zoetermeer
E info@herbergoudekerk.nl M 06 8351 0287

WWW.HERBERGOUDEKERK.NL

PERSPECTIEF

In deze zesde jaargang 2022 van 'Kerk in Zoetermeer' belichten we in de Perspectief-rubriek een uitgezochte tekst uit het wekelijkse leesrooster van Taizé 'Elke dag de Bijbel open' en illustreren dit met een (bijbelse) kunstafbeelding.

Je wordt er sterker van

Zelden heb ik een zondagse kerkdienst overgeslagen. Het is een patroon in mijn leven waarvan ik blij ben dat het zo diep is ingesleten. Het brengt me steeds weer op de wekelijkse bijeenkomsten met mensen die ik niet heb uitgezocht, die niet per se mijn vrienden zijn, die soms karakters hebben waarvan ik niet wist dat ze bestonden, maar met wie ik mijn diepste hoop en mijn grootste liefde deel.'

Dit citaat van Gert-Jan Segers (*Nederlands Dagblad*, 2 april 2019) geeft de mooie en ook complexe kant van wat kerk zijn is weer. Het is een zaak van gemeenschap, waarin de ontmoeting en relatie met God en elkaar een centrale plek inneemt. Dit vindt bij uitstek plaats in de wekelijkse kerkdiensten. Hoe kunnen kinderen en jongeren de ruimte krijgen om op hun niveau, net als de andere generaties, hierin te participeren?

God geeft aan iedereen
zonder voorbehoud en zonder verwijt.
Jakobus 1:5

Bovenstaande tekst roept de vraag op: wat geeft God dan aan iedereen zonder voorbehoud en zonder verwijt? Ik dacht aan liefde, vergeving, geloof of genade. Maar daar heeft Jakobus het in zijn brief niet over.

'Komt één van u wijsheid tekort? Vraag God erom en Hij, die aan iedereen geeft, zonder voorbehoud en zonder verwijt, zal u wijsheid geven.' Dat staat in vers 5. De hemelse schatkamers liggen vol met prachtige cadeaus die God graag geeft aan een ieder die erom vraagt. De lezers van de Jakobusbrief hebben wijsheid nodig, omdat ze te maken hebben met allerlei beproevingen, juist omdat ze vasthouden aan hun geloof in Jezus. Prijs je maar gelukkig, zegt Jezus in Matteüs 5:11, als dat je omwille van Mij overkomt. En Jakobus zegt dat je geloof er sterker van wordt (vers 3). Het werkt zelfs louterend (vers 4). Er komt veel op ons en onze jeugd af. Zou naast de kerkdienst ook het avondmaal juist voor hen geloofsversterkend kunnen zijn en hen laten groeien in wijsheid?

• Timo Hagendijk
PIONIER EN PASTOR PERRON OOSTERHEEM

Erland Sibuea (Bali), 'Manden om te vullen, handen om te geven, zegen voor velen', bij Matteüs 4:13-21, Missie-Zendingskalender 2013

LEESROOSTER

Elke dag de Bijbel open

Deze dagelijkse bijbelteksten worden tijdens het middaggebed in Taizé gelezen. De verwijzing geeft een wat langere tekst aan. Het hele leesrooster voor deze maand kunt u downloaden van www.kerkinzoetermeer.nl

ZON. 6 MAART - Lucas 4:1-13

Jezus zei tot de verleider: Er staat geschreven: "De mens leeft niet van brood alleen."

MA. 7 MAART - Matteüs 18:1-10

Jezus zegt: Waak ervoor ook maar een van deze geringen die in mij gelooft te verachten. Want ik zeg jullie: hun engelen in de hemel aanschouwen onophoudelijk het gelaat van mijn hemelse Vader.

DI. 8 MAART - Lucas 6:12-19

Op een van die dagen trok Jezus zich terug op de berg om te bidden. De hele nacht bleef hij tot God bidden.

WO. 9 MAART - Efeziërs 3:14-21

Moge God uw innerlijke wezen kracht en sterkte schenken door zijn Geest, zodat door uw geloof Christus kan gaan wonen in uw hart.

DO. 10 MAART - Jesaja 29:15-21

Als de Heer komt, zullen doven kunnen horen hoe uit een boek wordt voorgelezen, en blinden zullen met eigen ogen zien, bevrijd van duisternis. Dan zullen verdrukten en zwakken juichen om de Heer.

VR. 11 MAART - Johannes 6:35-40

Jezus zei: Ik ben niet uit de hemel neergedaald om te doen wat ik wil, maar om te doen wat hij wil die mij gezonden heeft.

ZA. 12 MAART - Jakobus 1:5-8
Jakobus schreef: God geeft aan iedereen zonder voorbehoud en zonder verwijt.

ZON. 13 MAART - Lucas 9:28-36

Jezus ging met Petrus, Johannes en Jakobus de berg op om te bidden. Terwijl hij aan het bidden was, veranderde de aanblik van zijn gezicht. Er kwam een wolk aandrijven, die een schaduw over hen wierp; ze werden bang toen de wolk hen omhulde. Er klonk een stem uit de wolk, die zei: "Dit is mijn Zoon, mijn uitverkorene, luister naar hem!"

GEBARENTAAL IN DE KERK

Geloven vertolkt

INTERVIEW • Woorden van horenden zijn 'verbaal en auditief', woorden van dove mensen 'manueel en visueel', zei Ichthuskerk-gemeentelid Aleidus Alderink in een interview met *Kerk in Zoetermeer* een paar jaar geleden. Spreken met de handen en met de ogen dus, in plaats van met mond en oren. Hoe overbrugt gebarentolk Renske Koster deze zintuiglijke ongelijkheid tussen doven en horenden?

'Van jongs af aan wilde ik altijd al tolk worden in een vreemde taal, maar later werd mijn interesse voor gebarentaal gewekt. Je moet je altijd aan een nieuwe situatie aanpassen, als gebarentolk moet je dus flexibel zijn. Een tolk lost ook niet alles op, maar doet zijn best om alles zo goed mogelijk te vertalen. Niet alleen de tolk, maar alle aanwezigen in een situatie zijn verantwoordelijk voor een optimale communicatie.'

Een gebarentolk is 'een hulpmiddel'

Een tolk zorgt ervoor dat de communicatie tussen twee mensen die niet dezelfde taal spreken wordt vertaald. Een gebarentolk werkt dus voor de horende en voor de dove persoon. En om in korte tijd te horen wat een spreker zegt en dat te vertalen in gebarentaal heb je achtergrondinformatie nodig. 'Kennissen en achtergrond van de Bijbel is voor alle tolken in de kerk een must.' Renske heeft zich tijdens de vierjarige HBO-studie Tolk Nederlandse gebarentaal in Utrecht dan ook verdiept in de Bijbel en de naamgebaren van de bijbelboeken. Zo is de officiële Statenvertaling moeilijker te vertalen in doventaal dan de Bijbel in Gewone Taal. 'Sommige woorden in de Bijbel laten zich niet zomaar vertalen. In het begin moest ik echt wel even nadenken over de betekenis en vertaling van een woord als verootmoediging.'

Hoe 'vertaal' je de manuele en visuele woorden van doven?

'De intonatie van gesproken woorden wordt door mimiek en expressie daarvan weergegeven. Daarnaast spelen gebaren een grote rol. De gebaren worden groter en krachtiger en kleiner en fijner naarmate de tekst dat vereist.' Er ontstaat een simultane situatie die dit alles samen-trekt. 'Verder is de zinsvolgorde anders. In de gebarentaal komt het werkwoord achteraan en de zinsbouw is korter dan in gesproken taal.'

Een misverstand is het overigens om te denken dat gebarentaal over de hele wereld dezelfde is. Het is een natuurlijk ontstane taal waarbij cultuuraspecten een grote rol spelen.

Hoe ervaar je zelf jouw beroep?

'Het is heel gevarieerd en afwisselend. Ik leg contact met verschillende mensen en krijg

In de Ichthuskerk, in wijkgemeente Zoetermeer-Noord, zijn al een paar jaar twee gebarentolken afwisselend actief: Marlijnne Hemelaar en Renske Koster. Elke twee weken op zondagmorgen zijn zij op de beamer te zien en 'te horen' voor doven en horenden die thuis de kerkdienst kunnen volgen. En vanuit het interkerkelijk dovenpastoraat (regionaal) worden maandelijks speciale dovendiensten met gebarentolk gehouden in Ons Honk van Halte 2717, zie daarvoor pagina 4 van *Kerk in Zoetermeer*.

vaak een privé-inkijkje in het leven van veel doven. Wel trek ik een fundamenteel ethische grens als mij verzocht wordt iets te vertalen waar ik absoluut niet achter kan staan.'

Tolken worden vaak door dove en slechthorende mensen zelf benaderd om te tolken in kerken, ziekenhuizen, bij bezoek aan artsen, bij vergaderingen of werk. Doven en slechthorenden hebben tolk-uren die zij verkrijgen via het UWV waarmee ze tolken gebarentaal kunnen inzetten.

'Er is nog wel een verbeteringslag te maken!'

Renske pleit ervoor dat er meer rekening met hen gehouden moet worden in de maatschappij. Wat betreft de toegankelijkheid tot informatie is er in Nederland ook nog wel een verbeteringslag te maken. De Covid-pandemie heeft er wel toe bijgedragen dat er op gebarentolken steeds meer een beroep wordt gedaan. Daardoor wordt al meer openheid en verdieping naar dove maar zeker ook naar horende mensen ervaren.

• Wim Bal
KIZ-REDACTEUR

UITGELEZEN

Vaste grond onder je voeten

De ondertitel van de Duitse uitgave geeft het beste weer wat Thomas Quartier in dit boek aan de orde stelt: 'Umarmen was man sich nicht ausgesucht hat' – 'omarmen wat je niet zelf koos'. Quartier – Benedictijner monnik en hoogleraar theologie in Nijmegen en Leuven – is dit jaar Theoloog des Vaderlands. Hij wil zijn lezers helpen een weg te vinden als het leven verandert door omstandigheden buiten jezelf. Je wordt ziek, je verliest je baan, een geliefd mens overlijdt, je krijgt corona en herstelt langzaam. Waarden uit de benedictijnse spiritualiteit kunnen dan helpen, al betekent dat niet dat het ideaal van Benedictus iedereen en altijd past. Quartier wil geen wijze raad of richtlijnen geven, maar met het vertellen van verhalen over mensen in of nabij het klooster een spiegel voorhouden. Het is niet het verhaal van één persoon, het is het product van de ervaringen die hij opdeed in gesprekken met anderen. Het gaat steeds om mensen die in moeilijke tijden en uitzichtloze situaties hun weg zoeken. Dat blijkt een kronkelweg, waarop je niet koste wat kost moet volhouden maar wel zoekt naar vaste grond onder je voeten.

In Quartiers verhalen over zeven zoekers herken ik eigen ervaringen. Hun weg zet je aan het denken: Hoe deed ik dat? Hoe zou ik daarmee omgaan? Zo herkenbaar: een weg zien, balans vinden en toch weer van de weg raken. Quartier laat al vertellend zien dat mensen toch een weg vinden om het uit te houden met wat komt. Ze worden wijzer met vallen en opstaan. Hij noemt zijn boek een bescheiden poging om een realistisch en tegelijk idealistisch beeld van het klooster te geven als spiegel voor anderen. Hij wil niet oplossen en ontrafelen, hij wil het verhaal vertellen van mensen die de uitdaging niet uit de weg gaan en ook gevoerd door bijbelse bronnen blijven doen wat er te doen valt.

• Joke Westerhof

Thomas Quartier, 'Blijven. Omarm wat op je pad komt', Baarn: Adveniat, 2022, € 19,95